

Škrkavky v podstatě zcela vypílují střev

Nález po otevření střev

Proč je důležitá diagnostika a pitvy?

V zimě v kotli, v létě na zahradě; v horším případě v popelnici. Tak bohužel končí většina úhyňů papoušků i jiných ptáků českých chovatelů. Málokdo má chuť zjistit, co se vlastně stalo, proč se to stalo a jak tomu předejit. Z nějakého důvodu chovatelé nad úhyinem většinou už jen mavnou rukou a dál nic neřeší. A přitom drží v ruce zdroj mnoha důležitých informací a velmi často i klíč k napravě zdravotních problémů ve svém chovu.

Pokud se v chovu objeví jakékoli zdravotní problémy, byť mírné – např. zhoršená líhnivost, opakující se „neplodné“ sezóny, horší výživný stav ptáků bez dalších příznaků, průjmy, občasné zvracení, otoky nohou, zhoršený stav rohoviny zobáku a peří – chovatel by měl velmi rychle zpozornět. Nemusí se jednat o závažné stavy nebo příznaky, nemusí se

vyskytnout úhyny, všechno může vypadat skoro normálně, ale... A právě to „ale“ je prvním varováním, že není něco v pořádku.

Když pomineme dobře známý fakt, že ptáci svá onemocnění maskují a do poslední chvíliky se snaží vypadat zdravě, spousta ptačích nemocí se projevuje velmi podobně, nebo dokonce stejně. Mezi nejčastější příznaky onemocnění patří načeprýené peří, posedávání na bidle, ztižené dýchání (s kýváním ocasu), apatie a snížený příjem potravy (ale pozor, často právě tito ptáci sedí na misce celý den, aniž by něco sežrali, a chovatel má pak pocit, že je všechno v pořádku, protože je viděl u krmení). Pokud takového papouška doveze chovatel k veterináři, následuje kromě klinického i celá řada speciálních vyšetření, která jsou nezbytná k odlišení

jednotlivých onemocnění a dobrání se diagnózy. Proč je diagnóza tak důležitá? Protože bez znalosti příčiny onemocnění nemůžeme léčit cíleně. Proč? Protože bakteriální infekce se samozřejmě řeší jinak než zadržené vejce; antibiotika nefungují na parazity; antiparazitika zase nevyřeší virózy; vitamíny nepomohou, pokud má pták tumor; aspergilózu nevyléčíte Vigosinem. A tak by se dalo pokračovat do nekonečna. Spousta klinických projevů je navíc zavádějících a je potřeba podrobné vyšetření, abychom od sebe odlišili příčiny. Například žako, který si škube peří, může trpět psychickou deprivací, ale také může mít selhání jater.

Proto je opravdu nutné, aby veterinární lékař, který má problém řešit, provedl nezbytná vyšetření, která ho nasměrují k diagnóze. Proto je taky nutné, aby chovatel byl ochoten do diagnostiky investovat a nespokojil se s tím, že „pták není v pořádku“. Na veterinárním lékaři pak je, aby chovatel dokázal vysvětlit, jaká vyšetření jsou v danou chvíli nezbytná a proč, kam diagnostiku výsledky těchto vyšetření posunou a předem ho informoval i o ceně.

V případě infekčních onemocnění se navíc důkladná diagnostika vyplatí i tím, že je v ohrožení celý chov. A velká část chorob (možná dokonce většina) infekční je. Proto by neměli chovatelé žádné, ani náhodné, úhyny svých svěřenců likvidovat. Kadavery jsou definitivní odpověď na otázky zdravotního stavu daného jedince a mnohdy i celého chovu.

Případ č. 1:

Anamnéza: Chov středních a velkých papoušků na velmi dobré úrovni s vysokým hygienickým standardem. Nikdy v minulosti ani v současnosti nebyly v chovu žádné zdravotní potíže, ptáci jsou sledováni chovatelem několikrát denně. Krmení je komerční směs určená pro dané druhy, skladovaná v nádobách bez

Veterinární ambulance U SVATÉ BARBORY

MVDr. Jana Leimerová

Komenského 18a, 789 01 Zábřeh

e-mail: leimerova@veterinazabreh.cz

veterinární ambulance
pro psy, kočky, plazy,
malé hlodavce,
králiky, fretky
a exotické ptactvo

V Arnhemu je tento druh chován od roku 2004 (byl tam i v letech 1992–1993). Několikrát bylo dosaženo odchovů (2006, 2007, 2010 a 2014). Ptáci jsou zde umístěni v obrovské tropické hale Burgers Bush, kde volně létají v bujně vegetaci.

Podobně jako jiní tropičtí plodožraví holubi musejí mít větší voliéru s hustou vegetací. V letním období (od dubna/ května do konce září) mohou být umístěni ve venkovní voliére. S jinými menšími ptáky žijí bezkonfliktně, lze je držet společně s jinými druhy holubů, kurovitými anebo pěvci. Tito holubi by však neměli mít kontakt s domácími nebo městskými holuby. Jako potravu předkládáme různé druhy ovoce (nakrájená jablka, rybíz, angrešt, třešň, višň, černý bez, borůvky). Měli by navíc dostávat (nejlépe smíchané s ovocem) vařenou rýži a vaječnou míchanici. V zimním období stojí za to naučit ptáky konzumovat ovoce ze zavařenin a nadrobno nakrájené meruňky, fíky nebo rozinky. Samozřejmostí jsou také minerální látky a vitamíny. Holubům je rovněž nutné zajistit stálý přístup k čisté vodě. Jde o druh velmi citlivý na různé infekce, proto by měla být potrava podávána na zvláštních táccích visících nad zemí, zbytky potravy na zemi by se měly rychle odstraňovat. Tito ptáci stejně jako všichni plodožraví holubi mají tekutou stolicí. Proto je důležité voliéru pravidelně čistit. Velkým usnadněním může být, že pod bidla vysypeme písek, do něhož se budou výkaly vsakovat. Navíc takový podklad lze poměrně snadno vyměnit.

Stimulace ptáků k hnizdění lze dosáhnout tím, že postavíme mezi vegetací několik základen pro hnizda. Mohou to být např. různé proutěné košíčky, kousky pletiva s vloženými klacíky, ploché a nehluboké dřevěné bedýnky apod. Jako hnizdní materiál ptákům poslouží malé větvičky.

Ochrana

Na Červeném seznamu ohrožených druhů Světové unie ochrany přírody (IUCN Red List Category) je veden jako málo dotčený (Least Concern). Není na seznamu Washingtonské úmluvy (CITES). Početnost jeho populace v rámci světa není známa, ale existuje předpoklad, že jde o populaci stabilní. V některých oblastech Nové Guineje je považován za hojný druh a je pravidelně pozorován, např. v provincii Madang (Papua – Nová Guinea) nebo na území Národního parku Varirata (nedaleko města Port Moresby).

Mgr. Ing. Tomasz Doroń – Osmolice (PL)
Foto: autor

VETERINÁRNÍ LÉKAŘKA SE ZAMĚŘENÍM NA EXOTICKÉ PTACTVO

MVDr. Ľubica Nečasová

Diagnostika nemocí ptactva, endoskopie, RTG, ultrazvuk. Odběry a vyšetření krve: biochemická analýza, krevní obraz, osteosyntéza zlomenin, pitvy uhynulých ptáků, zajištění histopatologického vyšetření.

Veterinární klinika – Na Hrádku 8, 128 00 Praha 2

Tel.: 603 828 701, 224 923 717, 224 921 316

KLECE – VOLIÉRY

Ing. Richard Svoboda

www.klece-voliery.cz

U Rokle 64, 470 01 Česká Lípa

tel.: +420 604 245 812, info@klece-voliery.cz

HUMAC
natur **EXOT**

PŘÍRODNÍ
PRODUKT

detoxikační, protibakteriální
a protiplísňová ochrana organismu

Krmný doplněk, dietetický veterinární
přípravek s vysokým obsahem huminových
a Fulvonových kyselin pro všechny druhy
zvířat – čistá přírodní látka s obsahem více
než 70 prvků. Přírodní růstový stimulátor
a přírodní antibiotikum.

Dopřejte vašim zvířatům kus přírody...

- podpora reprodukčních ukazatelů (vyšší snášky, zvýšená líhnivost, snížená úmrtnost)
- stimulace imunitního systému a trávicích procesů
- prevence a léčba: průjmových onemocnění, poruch metabolismu, trávicího traktu a optimalizace pH
- prevence a léčba intoxikací organismu neutralizací těžkých kovů, mikrobiálních toxinů, mykotoxinů a rostlinných toxinů
- bez zůstatku cizorodých látek (léků, toxinů)
- snížená spotřeba krmiva a léčiv při lepším růstu a výborné kondici

Chov
nature.

výroba, distribuce a prodejnoství
Výhradní distributor
pro exotické ptáky v ČR, SR a PL

+420 737 288 698

+421 903 481 000

www.novaexota.eu/chovnature
e-mail: chovnature@novaexota.eu

možnosti průniku škůdců. Loni se stalo, že jedno koupené odrostlé mládě bylo asi týden načepřené s horším příjmem krmiva, chovatel problém neřešil, stav se samovolně upravil asi měsíc po zakoupení do normálu.

Problém: náhodný úhyn jednoho mláděho ptáka z vlastního chovu, bez jakýchkoli známek předchozího onemocnění. Chovatel předpokládá úhyn kvůli úrazu hlavy, protože několikrát kolem voliéru prolétával dravec a papoušci vráželi do pletiva.

Pitva pak byla velkým překvapením pro chovatele i pro nás, protože při zevním ohledání jsme nenašli žádné známky zranění a chovatel souhlasil s pitvou čistě ze zvědavosti, proč tedy k úhynu došlo.

Diagnóza byla naprosto jasná, jak ukazuje fotografie. Papoušek měl i přes velmi dobrý výživný stav střeva tak naplněná škrkavkami, že byla v podstatě neprůchodná a zůstává trochu záhadou, že na něm nebyly vidět žádné zdravotní problémy. Škrkavky parazitují sice ve střevech, ale jejich larvy cestují tělní dutinou a mohou migrovat játry i plíce, navíc dospělé škrkavky vylučují toxin ascaridin, který při velkém množství parazitů dosahuje vysokých hladin a způsobuje mimojiné i neurologické příznaky.

Díky tomu, že chovatel s pitvou souhlasil, jsme naprosto náhodou našli časovanou bombu, protože daný chov by pravděpodobně čekaly postupně další „náhodné“ úhynty, kdy díky nadstandardní péči byli papoušci schopni snášet tuto parazitární invazi bez jakýchkoli viditelných potíží. Jestli se škrkavky do chovu dostaly s nákupem mláděte nebo jinak, se už zjistit nepodaří, ale je to varování do budoucna, že se vyplatí řešit jakékoli zdravotní potíže, byť banální.

Případ č. 2:

Anamnéza: Chov drobotiny s převahou amadin Gouldové, ptáci jsou chováni v bytě v různých místnostech. Chov má zhoršené hygienické podmínky, ptáci často střídají klece, někdy bez předchozí očisty a dezinfekce. K nákupu nových ptáků poslední dobou nedošlo, ale chovatel často jezdí na burzy. Poslední asi měsíc několik ptáků hůř dýchá, některé se ani neudrží na bidle, ale chuť k jídlu mají. Tyto „krize“ trvají i několik dnů, pak se většinou stav trochu upraví. Momentálně je v chovu asi deset ptáků s těmito potížemi a všichni jsou momentálně v jedné místnosti. Chovatel pravidelně ptákům kape Ivermektin proti plícním roztočům a nikdy v chovu takové potíže neměl.

Klinické vyšetření: Chovatel přinesl k vyšetření amadinu, která měla pokročilé potíže s dýcháním a při vytahování z přepravky mu uhynula v ruce. Po naléhání nechal chovatel „guldičku“ vypitvat.

Nález byl opět jednoznačný. I přes opakované použití Ivermektinu v chovu byly vzdušné vaky i plíce napadeny velkým množstvím parazitů *Sternostoma tracheacolum*. Nelze samozřejmě vyloučit i následnou bakteriální infekci, která se rozvine v dýchacím aparátu takto oslabeného jedince, ale příčina dýchacích potíží byla zřejmá a k následnému úhynu došlo stresem a manipulací s nemocným ptákem. Bez této pitvy bychom předpokládali spíše infekci zavlečenou do chovu díky návštěvám burzy a následovalo by zdlouhavé hledání bakteriální, virové nebo jiné příčiny.

Oba tyto případy měly „happy end“. Chovateli papoušků stačilo důkladně odčervit několikrát po sobě všechny ptáky v chovu a opakovat vyšetřit trus na přítomnost vajíček parazitů, provést sanaci zařízení a pohlídat zdravotní stav během odčervování (při takovém množství škrkavek je problém, aby po odčervení mrtvé a ochrnuté škrkavky neucpaly střeva, nevyplavily příliš velké množství toxinu nebo nepoškodily střivo natolik, že dojde k perforaci). Chovatel drobotiny přestal používat Ivermektin (zda jej používal ve špatně dávce, ve špatném intervalu, špatně aplikoval, parazité byli rezistentní nebo proč nefungoval, se zjistit nepodařilo), zkoušel použít preparát Scatt a i jemu byla doporučena celková očista a sanace zařízení s následným zlepšením hygieny v chovu.

V těchto případech jsme měli trochu štěstí, že příčiny úhynu nebo zdravotních potíží byly evidentní. Někdy je po pitvě na upřesnění diagnózy nutné i histologické vyšetření jednotlivých orgánů, protože i podobně vypadající léze mohou mít různé příčiny okem nezjistitelné. A v tomto případě jde zase o komunikaci mezi veterinárem a chovatelem, kdy je potřeba dojít k dohodě, co ještě je a co už není pro chovatele a jeho peněženku únosné. Ale stejně jako je tomu u jiných zálib, zájmů, koníčků nebo oboru podnikání, se investice do chovatelství vždy vyplatí, pokud jsme zodpovědní a myslíme to vážně.

MVDr. Jana Leimerová
a MVDr. Martina Šubrtová
Veterinární ambulance
U Svaté Barbory Zábřeh
leimerova@veterinazabreh.cz
Foto: autor

NOVÁ Exota

Časopis pro chovatele exotického ptactva

Vydavatel: Mgr. Jan Sojka

Zahrádní 15

783 35 Horka n. Moravou

e-mail: info@novaexota.eu

www.novaexota.eu

IČ: 73162086

Inzerce, objednávky a distribuce

Tel.: 739 009 276, 737 288 698

REDAKČNÍ RADA ČASOPISU Nová EXOTA

Šéfredaktor: Mgr. Jan Sojka

Zástupce šéfredaktora pro ČR

Mgr. Lubomír Tomiška

Zástupce šéfredaktora pro SR

Pavel Forisch, Marek Buranský

ODBORNÁ REDAKČNÍ RADA

RNDr. J. Vachutka – ptáci obecně a system. ptáků

Ing. J. Nožička – jihoameričtí papoušci

P. Zeman – afričtí papoušci

E. Antonín – australskí papoušci, mutace

M. Habrcetl – andulky

Bc. M. Papač, W. Wiener – genetika

L. Veselý – kanáři, evropské ptactvo, kříženci

Ing. R. Svoboda, MUDr. M. Straka – drobní exoti

J. Němec – vodní drůbež

Z. Laube – holubi a bažanti

Ing. V. Vondra, Ing. V. Vojtíšek – fotografie

MVDr. Ľubica Nečasová, MVDr. Jana Leimerová – veterinární poradna

ADRESA REDAKCE

Časopis Nová EXOTA

Zahrádní 15

783 35 Horka nad Moravou

Tel.: 739 009 276

e-mail: sojka@novaexota.eu

(na tuto adresu zasílejte příspěvky pro ČR)

Pavel Forisch

J. C. Hronského 22

831 02 Bratislava

Tel.: 0244 251 871, 0918 942 085

Marek Buranský

Podzámská 7

940 61 Nové Zámky

Tel.: 0903 481 000

E-mail: marekburansky@stonline.sk

(na tyto dvě adresy zasílejte příspěvky pro SK)

Grafický návrh:

Časopis Nová EXOTA

Registrace: MK ČN E13209

ISSN: 1213 6549

Rozšířují společnosti:

PNS, a. s.

Mediaprint & Kapa, a. s.

Foto na titulní straně:

Pyrura Pfrimerův

(*Pyrrhura pfrimeri*)

Foto: Horst Mayer

Za obsah a původnost příspěvků odpovídá autor. Redakce si vyhrazuje právo na krácení úpravu příspěvků. Redakci nevyžádané rukopisy, fotografie a kresby se nevracejí.

www.novaexota.eu

cs-cz.facebook.com/Nová-Exota-
časopis-124158380948808/timeline